

1.11.2018

EOAK/4394/2018

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen**Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää****TAMPEREEN POLIISIVANKILA, ENNALTA ILMOITTAMATON TARKASTUS 3.–4.9.2018**

Tarkastuspöytäkirja

Osallistujat EOAK:staEsittelijäneuvos Juha Haapamäki
Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää
Tarkastaja Peter Fagerholm**Osallistujat tarkastuskohteesta**Vartija - - -
Vartija - - -

1. YLEISTÄ

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) tarkoittamana kansallisena valvontaelimenä. Tässä ominaisuudessa oikeusasiamies tekee tarkastuksia kaikkiin niihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä. Pääpaino tehtävässä on ennalta ehkäistä vapautensa menettäneiden huonoa kohtelua mm. antamalla viranomaisille suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja oloja. Oikeusasiamies raportoi kansallisena valvontaelimenä havainnoistaan vuosittain eduskunnalle, suljettujen laitosten toiminnoista vastaaville viranomaisille sekä YK:n kidutuksen vastaiselle alakomitealle (SPT, Subcommittee for the Prevention of Torture). Myös eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain mukaan oikeusasiamiehen tulee toimittaa tarkastuksia erityisesti vankiloissa ja muissa suljetuissa laitoksissa valvoakseen niihin sijoitettujen henkilöiden kohtelua.

Tampereen pääpoliisiaseman poliisivankilassa on alkanut remontti 30.8.2018. Korjattavana on rikosperusteisesti vapautensa menettäneiden säilytystilat. Sen johdosta käytössä on tilapäisratkaisu, jossa osa poliisilain perusteella säilytettävien tilasta on muunnettu rikosperusteella säilytettävien tilaksi. Tämän hetkisen tiedon mukana remontti valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Korjattavana oleva tila on remontoitu edellisen kerran vuosina 2016–17, mutta tuolloin joltain osin epäonnistuttiin (lattiapinnoite kuplii), minkä johdosta tilat on korjattava uudelleen.

Tarkastus suoritettiin virka-aikana. Tarkastuksen alkuhetkellä työvuorossa oli kymmenen vartijaa. Määrä selittyy vuoronvaihdoilla. Tarkastushetkellä säilytettävänä oli yksi pidätetty ja yksi käräjäoikeuteen tuotavaksi määrätty.

Poliisin säilytystilojen vieressä, ”oven takana”, on Tampereen kaupungin ylläpitämä selviämisasiä. Selviämisasiä on ollut paikassa muutaman vuoden ja vähentänyt poliisin säilytettävien määrää 1.000–1.500 vuodessa.

2. TARKASTUSHAVAINNOT

2.1 Tilat

Väliaikaisratkaisun johdosta päihtyneiden ja muiden poliisilain perusteella säilytettävien säilyttämiseen on käytössä 17 säilytyshuonetta.

Pidätettyjen säilytyshuone

Rikosperusteista säilyttämistä varten on valmistettu 13 säilytyshuonetta. Normaalisti päihtyneiden säilyttämiseen tarkoitetut säilytyshuoneet on muunneltu niin, että niihin on rakennettu väliaikainen sänky harkkojen päälle. Sen sijaan mitään pöytää tai muuta laskutilaa ei ole tehty. Siksi esimerkiksi ruokatarpeita on aterioinnin yhteydessä säilytettävä sängyllä, jos ei halua sijoittaa niitä lattialle.

Väliaikaisissa tiloissa ei säilytetä tutkintavankeja. - - -

Näistä väliaikaisista säilytyshuoneista on poistettu kameravalvonta.

Tilat on kohtuullisessa kunnossa ja varsin siistit.

Käytössä on kaksi tyydyttävässä kunnossa olevaa suihkuhuonetta, joista toinen tosin on nyt remontissa.

Säilytystilaa varten on rakennettu väliaikainen ulkoilutila. Tila on hämärä ja umpinainen, varsin pieni vanerista rakennettu koppi, johon on käynti suoraan säilytystilasta.

Ulkoilutila ulkoapäin, poliisiaseman sisäpihalla

Ulkoilutilan katonraja, jossa pieni rako ulkoilmaan

2.2 Henkilöstö

Säilytystilan esimiehenä toimii komisario - - -. - - - Tällä hetkellä virkavapauksien tms. vuoksi määräaikaisina vartijoina toimii lisäksi neljä poliisimiestä.

Säilytystilan henkilökunnalle järjestetään vuosittain voimankäyttö- ja pelastuskoulutusta. Kaikki ovat saaneet hätäensiapukoulutuksen. Kaksi vartijoista on toiminut vanginvartijana ennen nykyistä tointaan.

- - -

Kuljetukset - - - hoitavat pääsääntöisesti poliisin tutkijat, mutta työtilanteen salliessa myös vartijat kuljettavat.

Vartijat suorittavat myös ase- ja muuta lupaseurantaan. Jos kiinniotetulla on esim. ampumaselupa tai järjestysmieskortti, tästä ilmoitetaan poliisin lupakansliaan.

2.3 Vapautensa menettäneelle tehtävät ilmoitukset ja kirjaukset

Viimeistään vartija kysyy kiinniotetulta lääkityksestä ja vammoista. Usein jo kiinniottanut poliisipartio on tiedustellut asiaa. Poliisimies kirjaa yleensä KIP:n, vartija tarkistaa.

Säilytystilan järjestyssääntö, ilmoitus oikeuksista ja velvollisuuksista sekä päiväohjelma on saatavilla ja tiedoksiänto näistä kirjataan KIP:aan. Nämä on saatavissa monilla kielillä. Tarpeen vaatiessa soitetaan tulkkipalveluun.

Partiolta kysytään, onko nämä ilmoitettu jo kiinniotettaessa. Käytännössä tieto annetaan päihdyneelle suullisesti ja kirjallisesti vasta kun päihtymys on helpottanut.

Ulkoiluja, suihkuja ja ruokailuja ei kirjata KIP:aan. Ambulanssikäynti kirjataan KIP:aan, ruokailut "tauluun", jossa jokaiselle säilytyshuoneelle on oma sarake. Yleensä myös normaaleista rutii-neista poikkeavat tapahtumat kirjataan.

Poliisilain perusteella kiinniotettujen vapauttamisesta päättää vartija; mutta kiinni ottanut poliisipartio on saattanut antaa ohjeita asiasta.

2.4 Terveysthuolto

Säilytystilassa ei käy lääkäreitä tai terveydenhoitajaa eikä sille ole juurikaan tarvetta, koska vieressä olevalta selviämisasemalta saa apua terveydenhoitoon liittyvissä asioissa ympäri vuorokauden. Mikäli asia ei selviämisaseman henkilökunnan toimesta ratkea, kutsutaan sairaankuljetus.

Poliisin tiloissa on verenpainemittari ja verensokerimittari; defibrilaattori on selviämisaseman puolella.

Lukittava lääkekärry

Lääkkeet jakaa vartija doseteista, jotka ovat lukittavassa lääkekärryssä. Dosetteihin lääkkeet on annosteltu selviämisasemalla ja niiden kirjaukset hoidetaan siellä. Lääkkeenjako ei ole saatu koulutusta.

Adrenaliinikynä on ja sen käyttö koulutettu.

Omakustanteisesta lääkärinhoidosta ei säilytettävälle erikseen mainita.

Poliisin säilytystilassa on em. kärryssä säilytettävissä doseteissa olevien lääkkeiden lisäksi reseptivapaita särky- ym. lääkkeitä. Nämäkin on saatu selviämisaseman puolelta. Näiden lääkkeiden jako kirjataan.

2.5 Ruoka- ja muu perushuolto

Poliisihallitus on 22.5.2018 suorittanut tarkastuksen Tampereen poliisiaseman säilytystiloihin (POL-2018-17926) ja kiinnittänyt huomiota muun muassa ruoan laatuun ja pitkiin ruoanjakoviin. Lisäksi huomiota on kiinnittänyt yhden lämpimän aterian jakaminen päivässä. Poliisihallitus on pyytänyt poliisilaitosta ilmoittamaan 31.10.2018 mennessä, mihin toimenpiteisiin tämä antaa aiheutta.

Vartijat kertoivat, että ainakin ruoan laatua koskevan havainnon johdosta säilytystilan esimies on ollut yhteydessä ruoan toimittajaan.

Jaettavan ravinnon lisäksi säilytettävillä on mahdollisuus tilata elintarvikkeita ym. omalla kustannuksellaan.

Suihkumahdollisuus on ”evakkoaikana” päivittäistä.

Lakanat vaihdetaan normaalisti viikon välein tai kun säilytettävä poistuu.

Tupakointi on mahdollista ulkoilun yhteydessä ja asukasmäärän salliessa myös useammin kuin kerran päivässä.

2.6 Yhteydenpidot

Tapaamiset järjestää vartijahenkilökunta. Omaistapaamiset on mahdollisia torstaisin ja sunnuntaisin. Avustajatapaamiset onnistuu ennakkoon ilmoittamatta päivittäin klo 18 asti. Tämän jälkeisiin tapaamisiin on toivottu etukäteisilmoitusta.

Puheluihin käytetään bluetooth-kuuloketta.

2.7 Valvonta

Päihtyneitä valvotaan kameralla, jossa on äänilyhteys. Lisäksi käydään katsomassa ovelta tunnin välein.

Lisäksi kameravalvonta on - - -. Kameratallenteet säilyvät kuukauden.

Säilytyshuoneiden kameranäkymä on estetty teknisesti WC-istuimen kohdalta.

Palohälyttimet on sellikohtaiset. - - -. Sprinklerit on tulossa remontin myötä kaikkiin säilytyshuoneisiin.

2.8 Voimakeinot

- - -

2.9 Oikeusturvakeinot

Putkalain 17 luvuissa tarkoitettuja päätöksiä varten on olemassa lomakkeet; päätöksiä ei ole kuitenkaan tehty eikä muutoksenhakuohjauksiin ole ollut tarvetta.

Vartijoilla ei ole tietoa, onko saatavissa listausta valvovista viranomaisista.

2.10 Yksityisyyden toteutumista edistävät ja haittaavat käytännöt

Oikeusasiamiehen kansliassa on valittu vuodelle 2018 muun muassa tarkastuksilla huomioitavaksi erityisteemaksi oikeus yksityisyyteen. Tähän erityisteemaan liittyen ei tehty erityisiä, muista vastaavista tarkastuskohteista erottuvia havaintoja.

3. TOIMENPITEET

Tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle. Hän totesi niiden osalta seuraavan:

Tarkastajat eivät tulleet vakuuttuneeksi siitä, että vapautensa menettäneelle rikoksesta epäilylle aina annetaan esitutkintalain 4 luvun 17 §:n 3 mukainen kirjallinen ilmoitus hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja että tästä ja säilytystilan oloista ilmoittamisesta tehdään Poliisihallituksen ohjeen 2020/2013/5490 mukaan kirjaus tietojärjestelmään.

Oikeusasiamies pyytää Sisä-Suomen poliisilaitosta ilmoittamaan **28.2.2019** mennessä, mihin toimenpiteisiin edellä kerrottu antaa aiheutta.

Saatujen tietojen perusteella ulkoilutila ei ole asianmukainen ulkoilutarkoitukseen. Kun kuitenkin käynnissä olevan remontin on tarkoitus valmistua vuoden vaihteeseen mennessä, ei asia tältä osin tässä vaiheessa anna aiheutta toimenpiteisiin.

Oikeusasiamies pyytää Sisä-Suomen poliisilaitosta ilmoittamaan **31.12.2018** mennessä, onko säilytystilojen remontti valmistunut ja jos ei, niin mikä on arvioitu valmistumisaika.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Mikko Eteläpää
esittelijäneuvos